

Ekonomika kultury a sportu

doc. Ing. Jan Nevima, Ph.D.

Kultura jako veřejný statek

- ▶ V nejširším pojetí se jedná o smíšený kolektivní statek.
- ▶ Rozsah produkovaných činností a dalších kulturních produktů je stále větší.
- ▶ Vzhledem k technickému pokroku a rozvoji společnosti je také i kvalitnější.
- ▶ V zájmu všech úrovní veřejné správy je vytvářet co nejlepší podmínky pro realizaci kulturních činností.

Úloha občana při financování kultury

- ▶ O rozsahu financování rozhoduje zejména společenský zájem o produkci určitých kulturních statků.
- ▶ Z hlediska financování jde o to, kolik chce občan dát na umění, vědu či památkovou péči a to z vlastní vůle.
- ▶ Správce příslušné rozpočtové kapitoly musí při realizaci finančních toků konkrétně rozhodnout:
  - ▶ kolik prostředků je třeba zajistit v daném čase (rok a více),
  - ▶ jakými mechanismy budou finanční prostředky poskytnuty,
  - ▶ jak bude zajištěna maximální efektivnost vydaných prostředků a
  - ▶ komu a za jakých podmínek budou byty poskytnuty.

Druhy kulturních statků

Veřejné statky

- ▶ Běžně se pro jejich spotřebu uplatňují stejné znaky jako pro ostatní veřejné statky (nevyučitelnost ze spotřeby, nedělitelnost a nulové mezni náklady).

Smíšené veřejné statky

- ▶ Jedná se např. o návštěvu dotovaného divadelního představení, prohlídka státního hradu na jehož udržování přispívá stát. smíšené statky můžeme rozdělit na:
  - ▶ národní: mají max. široký vliv na nejširší vrstvy národa,
  - ▶ lokální: mají vliv na omezený okruh obyvatel.

Privátní statky

- ▶ Jedná se např. o zakoupené umělecké dílo soukromým subjektem za tržní cenu.

Kulturní politika státu

- ▶ Vyjadřuje míru jeho vlivu při zajišťování a ovlivňování jak produkce, tak spotřeby kulturních statků. Z hlediska ekonomické funkce se rozlišují 4 základní modely:
  - ▶ *stát Ulehčovatel*: příslušná vláda v rámci fungování tohoto modelu podporuje zejména amatérské umělecké organizace tím, že klade důraz na vlastní činnost příslušné organizace.
  - ▶ *stát Patron*: vláda uplatňuje svůj vliv např. prostřednictvím nezávislých uměleckých rad (jejichž členové jsou jmenováni vládou).
  - ▶ *stát Architekt*: příslušná kulturní organizace je podporována buď přímo z centra, nebo nižšími orgány.
  - ▶ *stát Konstruktor*: tento model je považován za extrém, neboť vláda v něm vystupuje jako vlastníci všech prostředků. O podpoře příslušných kulturních organizací rozhodují politické instituce.

Prostředky z centrálních zdrojů

- ▶ Rozhodujícím centrálním zdrojem pro financování výdajů na kulturu je státní rozpočet s příslušnými fondy:
  - ▶ Státní fond kultury ČR,
  - ▶ Státní fond kinematografie.

Státní fond kultury ČR

- ▶ Mezi základní finanční zdroje Fondu patří:
  - ▶ příjmy: z pronájmu majetku (např. palác U Hybernů), příjmy z autorských práv děl bez dědiců, výnosy z pohlednic, plakátů;
  - ▶ výdaje: projekty v oblasti kultury na základě předložených žádostí.

Státní fond kinematografie

- ▶ Finanční prostředky se poskytují jako účelové dotace, půjčky nebo návratné finanční výpomoci s tím, že ½ příslušných nákladů si musí žadatel hradit ze svých zdrojů.
- ▶ Ročně získává Fond ze SR jako dotaci.
- ▶ příjmy: poplatek z vysílání reklamy, audiovizuální poplatky (ze vstupného či poskytnutí televizního vysílání), příjmy z majetku či dotace ze státního rozpočtu;
- ▶ výdaje: literární přípravy, výroba, distribuce a propagace české kinematografie, propagace národních filmových děl.

Rozdělení zdrojů podle způsobu poskytované podpory

- ▶ Podle způsobu, jakým jsou příslušné podpory na produkci kulturních statků produkovány, se tyto podpory rozdělují na:
  - ▶ přímé a
  - ▶ nepřímé
- ▶ **Zdroje přímé podpory:**
  - ▶ prostředky z vlastní činnosti,
  - ▶ výnosy z vlastní činnosti,
  - ▶ příspěvky od nadací, fondů, loterií a
  - ▶ výnosy z veřejných sbírek.

Rozdělení zdrojů podle způsobu poskytované podpory

- ▶ **Zdroje nepřímé podpory:**
  - ▶ daňové úlevy pro neziskové organizace, produkující kulturní statky např. nadace;
  - ▶ daňové úlevy pro umělce a umělecké instituce.

Strategie podpory kultury

- ▶ **Vize a cíle:**

„Živé, dostupné, efektivně spravované a využívané kulturní bohatství, významná role kreativity v hospodářském růstu země.“
- ▶ **Prioritní cíl:**

Zajistit uchování a rozvoj kulturního bohatství a zefektivnit jeho propagaci.

Financování sportu

- ▶ Sport je činnost, která všeobecně přispívá ke kultivaci lidského potenciálu (jak po stránce fyzické, tak po stránce psychické).
- ▶ Vzhledem k tomu, že sport je velmi náročný na čas, je vhodné aby se mu věnovala zejména mládež.
- ▶ V ČR působí Český olympijský výbor pečující o zajištění sportovní reprezentace.

Obecné příjmy a výdaje sportovního klubu

Vlastní zdroje	Vnější zdroje
1. příjmy z tělovýchovy sportu	1. příspěvky na činnost od asociací
2. příjmy ze společenské činnosti	2. sponzorování
3. příjmy z členských příspěvků	3. příspěvky z veřejných rozpočtů
4. příjmy z vedlejší hospodářské činnosti	
Přímé výdaje	Nepřímé výdaje
1. výdaje na tělovýchovu a sport	1. výdaje na hospodářskou činnost
2. výdaje na společenskou činnost	2. výdaje na provoz tělovýchovných zařízení

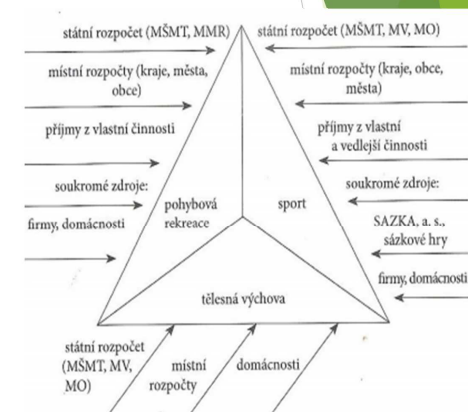
Zdroj: <http://www.unium.cz/materialy/96/0/tradicni-zdroje-financovani-sportovnich-klubu-m14540-p1.html>

Financování sportu

► Uplatňuje se především vícezdrojové financování

► Zdroje lze obecně rozdělit na:

- centrální,
- místní (lokální).

Prostředky z centrálních zdrojů

► *Státní rozpočet*

Majoritní výdaje jsou realizovány prostřednictvím kapitoly 333 (MŠMT) státního rozpočtu. Tato částka je programově rozdělena na investiční a neinvestiční část. Většina prostředků je určena v souladu se Zákonem o podpoře sportu na reprezentaci a práci s talentovanou mládeží. Další zdroje jsou z rozpočtu Ministerstva vnitra a Ministerstva obrany, které jsou určeny výhradně na podporu reprezentace. Snahou je cílově navyšovat objem prostředků na sport ze stávajících 0,3 % na 1 % státního rozpočtu.

Prostředky z centrálních zdrojů

► *Financování prostřednictvím krajů*

Krajské samosprávy v návaznosti na tuto koncepci a schválení novely Zákona o sportu by měly zpracovávat vlastní krajské koncepce podpory sportu, které by zohledňovaly jejich významnou úlohu při finanční podpoře sportu zejména klubů, regionálních tréninkových akademií, sportovišť či sportovních událostí regionálního významu a sloužící k propagaci regionu. Kraje zpravidla nevlastní sportovní infrastrukturu a jejich dotace do sportu jsou asi třetinové než je obvyklý průměr EU.

Prostředky z centrálních zdrojů

► Státní zdroje

Dochází k přerozdělování financí přes Národní sportovní agenturu.

► Nestátní zdroje:

50% podíl na výnosech Sazka, a.s.

Dotace neinvestiční ze strany MŠMT I.

► Sportovní reprezentace:

Podpora reprezentantů v kategoriích seniorů a juniorů a jejich účasti na vrcholných mezinárodních soutěžích.

Jedná se zejména o OH, Evropské olympijské festivaly mládeže a Olympijské hry mládeže, mistrovství světa, Světové hry, mistrovství Evropy světové poháry, světové ligy a obdobné soutěže, mezinárodní soutěže pod patronací MOV a Evropských olympijských výborů.

Dotace neinvestiční ze strany MŠMT II.

- Sportovně talentovaná mládež
- Činnost sportovních organizací
- Údržba a provoz sportovních zařízení
- Činnost sportovních svazů
- Významné sportovní akce (mimořádné)
- Podpora zdravotně postižených sportovců
- Organizace sportu ve sportovních klubech
- Organizace školního a univerzitního sportu

Financování sportu ve školství

- Provozování sportu v rámci výchovné a vzdělávací činnosti na školách je financováno ze dvou základních zdrojů:
  - municipální rozpočty,
  - odbory školství krajských úřadů (rozdělují finanční prostředky převedené z MŠMT v rámci státního rozpočtu).

Přínosy sportu pro společnost

- ▶ sport má významný ekonomický přínos pro společnost;
- ▶ upevňování zdraví a kvality života;
- ▶ výchova a vzdělání;
- ▶ prožitek a seberealizace;
- ▶ státní reprezentace.

Výdaje na sport nejsou výdaji do spotřeby!

1 Kč vydaná ze státního rozpočtu na sport generuje až 3,55 Kč příjmů do veřejných rozpočtů.

Plán podpory rozvoje sportu

- ▶ Prioritní cíle plánu:
  - ▶ podpora rozvoje a popularizace sportu pro všechny,
  - ▶ rozvoj sportovně - rekreační infrastruktury,
  - ▶ optimalizace objemu a struktury financování podpory rozvoje sportu,
  - ▶ podpora sportovní reprezentace,
  - ▶ nový legislativní rámec podpory rozvoje sportu.

Plán podpory rozvoje sportu

- ▶ zvýšit finanční podporu základních článků sportu,
- ▶ zvýšit podporu mezi školami,
- ▶ zvýšit atraktivitu tělesné výchovy na školách.

Děkuji za pozornost

